

Foto: Margriet Hartman

Milieu én bedrijf spinnen garen bij inzet m.e.r. over zee

In Nederland borgt milieueffectrapportage (m.e.r.) vooral het milieubelang in de besluitvorming. Bij investeringen overzee richt het instrument zich veel meer op integrale duurzame ontwikkeling. Gunstig neveneffect is dat het Nederlandse bedrijfsleven hier garen bij spint.

Nederlandse bedrijven die in het buitenland investeren staan veelal argwanend tegenover het uitvoeren van milieueffectrapportages. Zij gaan er vanuit dat zo'n m.e.r.-procedure alleen maar tijd en geld kost. Veelal ten onrechte, leert de ervaring.

Meerwaarde

Door het volgen van een m.e.r.-procedure bij hun buitenlandse investeringen kunnen bedrijven veel problemen en reputatie-

schade voorkomen. Dat bespaart geld en tijd. Ook worden plannen er beter van door ze van te voren te toetsen op sociale en milieugevolgen en door met belangengroepen in gesprek te gaan. Daardoor verminderen de risico's van een investering en dat kan zich vertalen in gunstiger financieringsvoorwaarden, zoals een lagere rente. Afgezien daarvan hanteren internationale financieringsorganisaties bijvoorbeeld de *performance standards*

van de International Finance Corporation (IFC) voor het identificeren en beheren van sociale en milieurisico's. Daar kan men aan voldoen door het uitvoeren van een milieueffectrapportage. Commerciële banken op hun beurt hanteren de zogeheten *Equator Principles* bij het beoordelen van de sociale en milieurisico's van een investering en ook daarvoor is milieueffectrapportage vaak vereist. Bijkomend voordeel is dat een m.e.r.-procedure zorgt voor meer transparante en consequente besluitvorming, een niet onbelangrijk aspect voor een bedrijf met zakelijke belangen overzee.

Balanceerwerk

Margriet Hartman van Royal HaskoningDHV heeft veel ervaring met milieueffectrapportage in het buitenland:

Commissie voor de milieueffectrapportage, Rob Verheem (rverheem@eia.nl), directeur Internationaal (www.eia.nl).

“Het gaat erom de voor- en nadelen van een project af te wegen voor alle groepen in de maatschappij, van rijk tot arm.” Een regelmatig terugkerend probleem is bijvoorbeeld dat de landeigenaar niet dezelfde is als degene die het land bewerkt. Dat vraagt dan enig balanceerwerk, zeker als het gaat om *squatters* (krakers), die het land gebruiken zonder officiële papieren. “Aan de ene kant heb je te maken met de nationale wetgeving, waarin de eigendomsrechten en gebruiksrechten zijn vastgelegd. Aan de andere kant, als die *squatters* moeten vertrekken, bijvoorbeeld omdat het land dat ze bewerken nodig is voor de aanleg van een dijk, dan hebben zij volgens de richtlijnen van de internationale financiers ook recht op compensatie.”

Uit ervaring weet Hartman dat het soms wat moeite kost om technische collega's te overtuigen van het belang om sociale en economische aspecten mee te wegen. “Niet alleen in de besluitvorming, maar ook in de ontwerpfase. Je kunt bijvoorbeeld de locatie van de infrastructuur zo kiezen dat belang-

rijk sociaal-culturele plekken, zoals scholen of moskeeën, eerst worden beschermd. Bij de uitvoering kun je rekening houden met de belangen van vissers, door tijdens het paaiseizoen geen werkzaamheden onder water te doen. Een milieueffectrapportage helpt om die aspecten in kaart te brengen en dat levert vaak een beter ontwerp en bouwproces op.”

Strategisch denken

Effectrapportages overzee worden veelal uitgevoerd door ingehuurd consultants. Het kan dan meerwaarde hebben om een second opinion te vragen aan de Commissie m.e.r. (zie kader). Toegevoegde waarde daarvan ligt niet alleen in het onafhankelijke oordeel, maar ook in het benutten van de aanwezige expertise van de leden van de Commissie. Daarnaast kan het advies een impuls geven aan wat meer strategisch denken. Bijkomend voordeel is dat Nederland op die manier laat zien in staat te zijn om die kennis en ervaring toe te passen in omstandigheden die in allerlei opzichten behoorlijk verschillen van de omstandigheden in eigen land.

Door alle betrokken partijen actief te betrekken bij het voorbereiden van besluiten, verbetert de maatschappelijke legitimatie van investeerders. Kees Rade, Ambassadeur Duurzame Ontwikkeling bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, benadrukt in dit verband het belang voor Nederlandse bedrijven. “Op het gebied van waterbeheer staat ons land al bekend als innovatief en duurzaam. Bij een grote overstroming hoor je al gauw ‘Call the Dutch’. Die reputatie willen we ook op andere terreinen van duurzame ontwikkeling verwerven.”

De activiteiten van de Commissie m.e.r. en die van instituten als het Centraal Bureau voor de Statistiek, het Planbureau voor de Leefomgeving en het Kadaster ontmoeten volgens hem wereldwijd veel waardering. “Dat komt van pas in onze diplomatieke activiteiten om de reputatie van Nederland als innovatieve partner in duurzame ontwikkeling te versterken.”

Betere besluitvorming

Al met al blijkt milieueffectrapportage te leiden tot wederzijdse voordelen voor bedrijfsleven en overheden, zowel hier als overzee. Niet alleen verbetert hierdoor de kwaliteit van de plannen, het is ook een stimulans voor duurzame ontwikkeling en de rol die Nederland daarin wil spelen. Een bijkomend voordeel is dat milieueffectrapportage bijdraagt aan het verbeteren van de bestuurlijke capaciteit en kwaliteit en daarmee aan het verbeteren van de besluitvorming in ontwikkelingslanden.

Joost van Kasteren

Onafhankelijk kennisinstituut

In bijna vijftig jaar internationaal werken, heeft de Commissie m.e.r. zich ontwikkeld tot een onafhankelijk kennisinstituut dat verder kijkt dan alleen de milieuaspecten van een voorgenomen project. Kern is het uitbrengen van onafhankelijk advies gericht op het verbeteren van de besluitvorming. De Commissie kijkt niet alleen of alle aspecten en alternatieven in een milieueffectrapport ter sprake zijn gekomen, maar ook of stakeholders zijn uitgenodigd om hun mening te geven. Steeds vaker gaat het hierbij om een strategische milieueffectrapportage, met oog voor de sociale en ecologische gevolgen van beleidsplannen. Daarnaast richt de Commissie zich op capaciteitsontwikkeling en het bevorderen van deskundigheid op het gebied van effectrapportage. Het scheppen van voorwaarden voor een goed functionerend systeem voor het beoordelen van sociale en ecologische gevolgen krijgt eveneens aandacht. Dat laatste is overigens een zaak van lange adem, maar draagt op den duur wel bij aan het creëren van een gelijk speelveld voor buitenlandse investeerders.

Naast de in de tekst genoemde personen is voor dit artikel gesproken met Kim Tran en Thomas Vintgens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en met Carel de Groot, eerste secretaris en waterexpert van de Nederlandse ambassade in Bangladesh.